

První asignace

List magistra řádu. Květen 1990

Fr. Damian Byrne OP

Ve zprávách provinciálů se stále znovu objevuje jedno téma: obtíže spojené s udělováním vhodných asignací pro bratry, kteří jsou v prvních letech své kněžské služby.

Myslím, že jsou zde dva základní problémy. Za prvé, některé provinční kapituly, kvůli nedostatku vizí, plánování a odhodlání, očekávají od provinciálů, že zaplní příliš mnoho mezer na úkor mladých řeholníků. Za druhé, bohužel, je v provincii často k dispozici jen málo komunit otevřených k výzvám a hodnotám, které mladí bratři představují; málo komunit, které poskytují příslib komunitního života a apoštolátu v souladu s naší legislativou.

Plánování

Jak v některých našich provinciích ubývá počet bratří, dochází také k poklesu jejich schopnosti pokračovat v činném apoštolátu. Provincie, které se s tímto problémem snaží vypořádat a přeorganizují svoje závazky, jsou daleko zdravější než ty, kterým se to nedaří. Odkládání nutné reorganizace pouze navrhuje problémy, jimž je nakonec stejně třeba se postavit. Dva příklady úspěšné reorganizace představují mexická a anglická provincie. Na kapitule zavřeli několik domů a to jim umožnilo nasadit síly jinde a rozvinout nové formy apoštolátu. Taková reorganizace není nikdy snadná, ale závisí na ní budoucí životaschopnost provincií a vikariátů.

Konstituce a nedávné generální kapituly zdůrazňují potřebu plánování. Je to zodpovědnost všech, nejen představených. Musí se provádět v našich domech, stejně jako v našich provinciích a vikariátech (srov. Walberberg 17c, 78, 201).

Je snadné zkoumat závazky a identifikovat nové činnosti na abstraktní rovině. Stojíme-li však před otázkou zavření nějakého domu nebo ukončení nějaké apoštolské aktivity, jsme často neschopni jednat. Můžete si to uvědomit v malém, když nějaká komunita reviduje svůj rozvrh mší. Jak často jsou upřednostňovány preference jednotlivých bratří před aktuálními potřebami a požadavky přístupnosti kázání a liturgie pro věřící.

To, co Donald Nicholl píše o hledání pravdy a poznání a o bolesti, která je spojena s tím, když se vzdáváme starých formulací, obrazů a symbolů, může být také aplikováno na opuštění míst, která jsou nám drahá:

„Dlouhá léta jsem si marně lámal hlavu nad naší touhou po pravdě až do dne, kdy se mi dostalo osvícení v Tomášově komentáři o blahoslavenstvích: ‚Blahoslavení, kdo jsou zarmouceni.‘ Tomáš zde říká, že toto blahoslavenství je zvláštním znamením pro ty, jejichž povoláním je rozšiřovat obzory poznání. Tomášovo tvrzení je – řekneme-li z něho alespoň minimum – zajímavé a přirozeně vybízí k zamyšlení. Tomáš dává následující odpověď: kdykoli naše mysl touží po nějaké pravdě, jsme zasaženi bolestí, protože celá naše bytost si přeje chránit určitou míru nečinnosti a pohodlí, kterou jsme si pro sebe ustanovili. Takovou ztrátu cítíme jako ztrátu části sebe sama a bolest je symptomem našeho zármutku a rozrušení. Zakoušíme navíc něco jako úmrtí, neboť tyto formulace, obrazy a symboly se během let staly součástí nás samých. Jejich ztrátu cítíme jako ztrátu části sebe sama a jsme z ní zarmouceni jako např. ze ztráty končetiny“ (Sedos, únor 1990).

Abychom mohli žít, musíme být schopni zemřít. Prořezávání evangeliem se týká nejen našich životů, ale i domů, ve kterých žijeme, a našich apoštolátů. Na mnoha místech jsme až příliš vázáni k budovám, jež jsou ve skutečnosti muzei. Možná, že nám stát prokáže službu, když některé z našich budov převezme a bude je udržovat otevřené pro veřejnost, která tak s námi i nadále bude moct sdílet naše dědictví. Můžeme snad uchovat konventy jako San Marco ve Florencii a Santo Domingo v Oaxace stejně dobře jako stát, a když tak činíme, jaký to bude mít cíl? Mladí řeholníci nemohou být asignováni do komunit žijících ve starých zruinovaných budovách.

Kromě toho jsou některé provincie konfrontovány s otázkou, zda mít komunity v místech, která už nejsou středem populace, nebo v oblastech, o které se dostatečně stará někdo jiný. Spojujeme-li projekt našeho kázání s takovými fundacemi, jsme věrni našemu povolání „být přítomni pro Boha a pro svět dnes“? V duchu evangelia bychom měli mít odvahu „vyjet na hlubinu“ a přesunout se do nových center populace. Pro Ježíše jsou lidi přednější než věci. To neznamená, že vše staré musí jít pryč. Udržení některých fundací může být odrazovým můstkem pro nové apoštoláty. Bylo již řečeno, že „podmínky pro naději a podmínky pro beznaděj jsou často přesně ty samé“. Taková je vsutku má zkušenost. Je to náš postoj a naše odpověď nebo naopak absence naší odpovědi, které je činí takovými. Společně, v Duchu svatém, na kapitulách a na úrovni místních komunit musíme plánovat budoucnost. Musíme zkoumat a hodnotit tradiční formy naší služby a rozvíjet nové způsoby kázání.

Zvláště musíme věnovat pozornost množství a kvalitě našich farností. Kapitula v Avile doporučila, aby každá žádost o převzetí zodpovědnosti za farnost byla zvážena s ohledem na putující kázání. To nám rovněž připomíná, že bychom neměli farnosti přijímat snadno a měli bychom naši přítomnost v nich pravidelně revidovat na provinčních kapitulách. Tyto principy musí být aplikovány na všechny farnosti, ať už je máme kdekoli.

Podobně musíme zhodnotit i naši přítomnost na univerzitách, školách, na poutních místech a v nemocnicích.

Komunitní život a zapojení mladých řeholníků

Druhý bod, kterému se chci věnovat, je první asignace mladých dominikánů po skončení základní formace. Jak jsem již řekl, v mnoha provinciích je málo komunit, které by mladým řeholníkům nabídly místo, kde by mohli žít svůj řeholní život v souladu se současným chápáním komunitního života a specificky dominikánského apoštolátu. Měla by zde být kontinuita mezi institucionální formací a zkušeností komunitního života v provincii.

Mladí bratři musí být přijímáni jako dospělí, ne jako děti. Nesmíme se na ně dívat jako na ty, kdo nás mají nahradit. Mají svou vlastní vizi, své vlastní naděje. Stejně jako my jsme se poučili z vlastních chyb, také oni musí dělat chyby a poučit se z nich. Stále si připomínám komentář jednoho starého kněze, který řekl: „Mladí kněží jsou jako naše děti, měli by se od nás učit a oni na to nejsou připraveni.“ Odpověděl jsem mu: „Otče, oni nejsou našimi dětmi. Jsou to dospělí lidé, kteří přicházejí do dospělé komunity. Mají se mnoho co učit, ale mají toho mnoho co dát a nežijeme ve vztahu otce nebo děda k dítěti, ale ve vztahu dospělých, kteří se mají mnoho co učit jeden od druhého.“

Myslím, že bychom měli dávat velký pozor na to, kam jsou mladí řeholníci umístěni. Potřebují takovou asignaci, kde budou nejen dobře přijati, ale kde se budou moci cítit jako doma a budou povzbuzeni ve své službě. Vždy je třeba přítom naslouchat názorům těch, kteří jsou zodpovědní za formaci. Nezapomeňme, že první asignace znamená pro mnohé přechod

ze stability do nestability. Jedním z problémů se zdá být osamělost, pocit opuštěnosti bez jakékoli podpory. Nemůžeme odstranit veškerou strast; osamělost, selhání prvních let v komunitě a ve službě. Můžeme jim však čelit. Je-li to možné, ať je bratr v nějakém týmu a ať pracuje ještě alespoň s jedním dominikánem. Zkuste se na začátku vyhnout asignacím, jež by pro ně znamenaly práci v osamocení, třebaže žijí v komunitě. Neasignujte je tak, aby zaplňovali mezery ve starých projektech, které ztratily svůj význam. Apoštolský tým, kvalita života v domě, kde jsou asignováni, a dobré vztahy s jedním nebo více členy komunity jsou tři body trojúhelníku. Čím je jeden z nich slabší, tím ty ostatní musejí být silnější.

Nedokážu pochopit mentalitu, jež vede k asignaci mladých řeholníků tam, kde žijí a pracují osamoceně, nebo k asignaci do komunit, ve kterých není zdravý komunitní život. Jak mohou přežít? A je moudré poslat je hned po skončení základní formace na další studia? Potřebují minimálně jeden rok, aby se dostali do rytmu své služby. Kolik máme příkladů mladých řeholníků, kteří prodělají krizi v letech bezprostředně po svěcení! Neexistuje žádný jistý způsob, jak předpovědět, nakolik efektivní a podporující může komunitní život být. V jakém momentu přestává kdokoli z nás potřebovat povzbuzení a utvrzení ve své práci? Zapomněli jsme už, jaké to je, být mladý? Zapomněli jsme na naše první pokusy, když jsme začínali kázat, na naše úzkosti, selhání, naděje a obavy?

Musíme se ptát sami sebe, jaký je náš postoj k mladým lidem a jejich světu. Vynakládáme dostatečné úsilí k tomu, abychom pochopili cítění mladých, kteří mají často jinou kulturní a náboženskou zkušenost než my? Mnozí hovoří o „starých dobrých časech“; ale kde je příslib a naděje pro dnešek? Kapitula z Avily nás vyzývá:

„Chcete-li být opravdu otevřeni, musí být naplněn jeden základní požadavek: učit se opravdu věřit mladým. Když toto dokážeme, budeme schopni je doprovázet, mít s nimi trpělivost, porozumět jejich naději a sdílet ji, uvítat to nové, co nám mladí přinášejí. Kromě toho jim budeme schopni svěřit důležitou apoštolskou činnost, a to nejen mezi lidmi jejich věku, ale také v srdci našich křesťanských komunit. Také se od nich naučíme, jak rozvíjet evangelizaci světa“ (Kapitola IV, NQ 67.3).

Mladí řeholníci a čtyři priority

Dalším aspektem prvních asignací je vhodné využití osobních darů. Myslet si, že mladý řeholník může dělat všechno a nebo co nejvíc věcí stejně jako ti, co byli před ním, je naivní. Komunita může poskytnout zázemí ke službě, ale každý řeholník musí danou činnost oživit v souladu se svými schopnostmi a dary. My ostatním přiznáváme nikoli privilegium, ale právo dělat věci jiným způsobem. Umožňujeme jim, aby se vydali vlastní cestou, ať už jde o směřování k dokonalosti v kázání, ve studiu a vyučování, v lidských vztazích... Nabízíme jim prostor k tomu, aby rozvinuli svoji iniciativu, kreativitu a organizační schopnosti – zkrátka prostředí, kde budou moci růst a stát se sebou samými.

Pro nás se tento rozvoj odehrává v rámci čtyř priorit, které poskytují široký rámec pro rozvíjení talentů bratří. Z tohoto hlediska si každá provincie může klást otázky: věnujeme se evangelizaci mezi těmi, kteří nevěří v Ježíše? Máme mladé muže zapojené v intelektuální práci potřebné pro kázání a v dnešní kultuře? Ztotožňují se někteří z nich s chudými a s bojem za spravedlnost a mír? Jsou někteří z nich aktivní v komunikaci prostřednictvím sociálních médií?

Náš řád má dlouhou tradici apoštolské tvořivosti. A není to výsada pouze mladých. Stále žasnou nad kreativní odpovědí věkem starších německých misionářů na Taiwanu, kteří byli

konfrontování s rychle se měnící společností této země. Musíme však rovněž povzbuzovat tvořivost mezi mladými.

Dominikáni byli během staletí zobrazováni s knihami v podpaží. Po dvě století před revolucí, kterou přinesl knihtisk, hrál řád důležitou roli ve využívání knih jako komunikačního média. Neúplný seznam dominikánských autorů obsahuje přes pět tisíc jmen. Podobnou tvořivost vidíme v oblasti misí. V roce 1226 dal Honorius III. bratřím pracujícím v Maroku povolení přizpůsobit jejich oděv místním lidem, aby se tím usnadnila jejich práce. V jiné oblasti Albert a Tomáš upravili a přizpůsobili Aristotelovo myšlení a zapojili je tak do služby církve. Ve Vatikánské knihovně je kopie z 15. století slavné zmoralizované šachové hry (*De Ludis Scacchorum*) Jakuba de Cessolis z našeho domu v Janově (okolo roku 1290). První kresba zobrazuje dominikána na kazatelně s šachovnicí přesahující čelní stranu kazatelny: jde o raný pokus o efektivní komunikaci. Každý z nás je podobně zván k tomu, aby napsal svou vlastní kapitolu v pokračující historii dominikánské rodiny.

Na kazatelně, v médiích, v rozvoji křesťanského myšlení a v evangelizační práci ukázal řád vysoký stupeň tvořivosti a přizpůsobivosti – i my v tom musíme pokračovat dál. Velkým nebezpečím je samolibost a přílišná starost o vlastní bezpečí.

Znovu opakuji: mladí řeholníci musí mít odvahu angažovat se v novátorských formách apoštolátu, ty však potřebují komunitu a pečlivou přípravu.

Kazatelé především

Jsme především kazatelé. V mnoha provinciích je příprava na kázání během let formace lepší než kdykoli předtím. Bratři se tomuto umění učí ve skupinách nebo v komunitě, která je ke kázání povzbuzuje. Domnívám se, že bychom s touto společnou zkušeností při přípravě kázání a sdílení víry měli stále počítat. I nadále doporučuji komunitám, aby se scházely a sdílely reflexe, postřehy a zkušenosti při přípravě na další kázání. Ideální by bylo, kdyby se do této přípravy zapojovali i laici, sestry a další osoby podílející se na pastorační službě. Taková by mohla být struktura stálé formace pro kázání.

Nyní máme přes tisíc bratří ve formaci, což je zdravý počet vzhledem k našim celkovým silám. Dokonce se ukazuje, že v blízké budoucnosti by jejich počet mohl znovu začít stoupat. Budoucnost je jejich.